Cursus Thora

(3) Parasjat Lech l'cha

Driebergen, 30 november 2010

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

parasjat Lech l'cha
(Gn 12 – 17)

Roeping van Abram, reis naar Kanaän, scheiding van Lot, strijd tegen de 4 koningen, Gods verbond met Abram, Hagar-episode

Onderverdeeld:

1e les: Gn 12-14

2e les: Gn 15-17

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Lech l'cha

Gn 12:1 *Lech l'cha*

letterlijk: 'ga voor uzelf' = voor je eigen bestwil, want dáár zal Ik je tot een groot volk maken, niet hier (Rasji)

Ga dus uit eigenbelang, maar verlaat ook alles uit liefde tot God: begin van een relatie (Nachmanides)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De roeping van Abram (1e test)

Gaat 12:1-3 aan 11:30 vooraf?? (vgl. St.vert.: '*had* gezegd') Hd7:2 roeping al in Ur! (zie ook 15:7!) Maar Terach nam blijkbaar het initiatief

Abram kon pas verder na Terachs dood (had zijn 'maagschap' [= familie] niet verlaten!)

(vgl. Abrahams 'verstorven' lichaam, besnijdenis & offer van Isaak: 4x dezelfde les: de dood moet tussenbeide treden om tot het ware leven te komen >> Jesjoea)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De roeping van Abram (vervolg)

In Haran geen nieuw bevel van God; het oude gold nog! Abram ‘gaat’ eindelijk

Pad van het geloof (Rm 4:11v.,16):

- alles achterlaten (incl. afgoderij, Jz 24:2)
- in geloof gaan naar het onbekende land
- vertrouwen op Gods beloften

Abram moest doorreizen tot God zei: ‘*dit* land…’ (vs7) (Nachmanides)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De ‘onberouwelijke’ beloften aan Abra(ha)m

(1) het ‘beloofde *land*’

(2) een rijk nageslacht (‘groot *volk*’)

(3) zegen voor hemzelf en een ‘grote naam’

(vgl. Babel [Gn 11:4]: *zichzelf* een naam maken!)

(4) ‘tot een zegen zijn’

- ‘Ik zal zegen/vervloeken wie u zegent/vervloekt’
- ‘in u alle geslachten gezegend’

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Geloof van Abra(ha)m

- Abram kreeg alles beloofd, maar bezat er nooit iets van (voorlopig zelfs geen zoon) (vgl. Lot: *nam*, maar verloor alles)
- Geloof betekent vreemdelingschap (Hd 7:5; Hb 11:8-10: uitzicht op de hemelse stad)
- Abraham ‘zag’ de dag van Jesjoea (Jh 8:56)

(geloof tilt uit boven alle omstandigheden)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De verschijningen aan Abra(ha)m

(1) in Ur (Hd 7:2, ‘God der heerlijkheid’!)

(2) bij Sichem (Gn 12:6v.)

(3) ‘de Here zei’ (13:14)

(4) visioen (15:1vv.)

(5) in Mamre, bij Hebron? ([13:18] 17:1)

(6) bij de terebinten van Mamre (18:1)

(7) op de berg Moria (22:1-18, 3x)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De vier altaren van Abra(ha)m

Zuiver individuele eredienst! (vgl. Js 51:2)

(1) bij Sichem (Gn12:6v.) (t.o. Kanaänieten!)

(2) tussen Betel/Ai (12:8); na herstel opnieuw (13:4)

(3) bij de terebinten van Mamre (13:18)

[niet tijdens de Hagar-periode! 'verloren jaren']

(4) op de berg Moria (22:9)

Vgl. Isaaks *vier* uitgegraven putten, Jakobs *vier* opgerichte stenen, Jozefs *vier* stellen kleren

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Abram type van Israël (Nachmanides)

(a) vanuit de afgodische wereld naar Kanaän (zo Israël vanuit Egypte)

(b) Abram trof er de Kanaänieten aan, zoals later Israël (boek Jozua)

(c) hij legerde bij Ai (de eerste plaats die Israël in Kanaän veroverde)

(d) bij Sichem de bergen Ebal en Gerizim, waar Jozua zegen en vloek uitsprak (Jz 8)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Abram type van Israël (vervolg)

Abrams < > Israëls verblijf in Egypte (Nachmanides)

(a) beiden kwamen daar vanwege hongersnood

(b) de vrouwen werden daar van hen afgenomen ('daarom spaarde Farao Israëls dochtertjes')

(c) Egypte werd gestraft met plagen (vs17)

(d) beiden werden door Farao haastig uitgeleide gedaan met grote rijkdom (bang voor meer plagen)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Tweede test (+ falen)

Hongersnood >> doortrekken naar Egypte

(geen altaar! vgl. Ex 8:25)

Twee gevolgen:

* De eerste leugen over Sarai (de moeder v/h beloofde zaad prijsgegeven! vgl. 20:2)
* Abram ontvangt slaven, o.a. Hagar! (16:1,3; Rasji: Farao's dochter, die vrijwillig slavin werd)

Hier geen zegen voor de volken, maar plaag!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Derde test (+ slagen)

Twist (herders van Abram en Lot) >> scheiding

(de Godgerichte vs. de wereldgerichte gelovige)

De neef kiest ’t eerst in het land dat de oom toekwam

Kiest ‘mooiste’ stuk (vs10: als hof des Heren! als land Egypte! paradijs & ‘wereld’ tegelijk) – maar ook het ‘gevaarlijkste’ (vs13 >> Gn 14+19)

Gevolg vd keuze: Abrams loon: krijgt het héle land toegezegd; nageslacht als ‘stof der aarde’ >> altaar

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Eerste beschreven oorlog (Gn 14)

Vier vreemde koningen (nazaten Sem, Cham, Jafet!)

(Rasji: Amrafel = Nimrod!) (Nachmanides: de 4 stellen de 4 wereldrijken voor die Israël zouden benauwen; zie Dn 7)

Tegen vijf koningen in Siddim (Sodom e.a.)

De 4 winnen >> ook Lot gevangen >> Abram 'de Hebreeër' (!) in de strijd betrokken *(Daarom deze oorlog überhaupt vermeld!)* Algemene les: de wereldgeschiedenis draait om Gods volk (vgl. Dn 7-12, Ester)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Eerste beschreven oorlog (Gn 14)

Abram mét God sterker dan de 4 koningen; zo zal Israël zegevieren over de 4 wereldrijken (Dn 7: Zoon des mensen, maar ook Israël zegeviert)

Abram is een overwinnaar, Lot 4x verliezer:

- verlokt door Sodom
- gevangen door de 4 koningen
- verliest al zijn bezit in Sodom incl. zijn vrouw
- verleid door zijn 2 dochters

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Melchisedek
(= ‘koning der gerechtigheid’) (a)

(a) koning van Salem (= ‘vrede’) Hb 7!

Midrasj: Melchisedek = Sem!

(goede koning na alle slechte koningen sinds Nimrod)

Ibn Ezra: Salem (= Jeruzalem) bekend om zijn ‘gerechtigheid’ (Midrasj: *Tsèdek* = Jeruzalem; Js 1:21, ‘gerechtigheid verbleef daarin’)

Nachmanides: Melchisedek regeerde over de plaats waar eens de tempel gebouwd zou worden, waar de *Sjechina* (= Gerechtigheid, *tsèdek*) zou wonen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Melchisedek (b)

(b) priester van *Él ᶜEljôn* (God de Allerhoogste, d.i. verheven boven alle goden van de Kanaänieten!)

- pr. komt met voorbede voor het volk tot God (vgl. Aäron!)
- komt met zegen van God naar de mensen (‘brood en wijn’)

Driedubbele zegen: God ‘gezegend’, Abram gezegend, Melchisedek gezegend met de tienden van de buit (Nachmanides: omdat hij priester was; zo later Israël)

Type van Christus, de Koning-Priester! (Ps 110:4)

N.B. Geen excuses voor de Kanaänieten met zulke mensen in hun midden! (vgl. Gn 15:16)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Vierde test (+ slagen)

Na de vijandige wereld de verleidelijke wereld (vaak gevaarlijker!)

De koning van Sodom biedt Abram de have aan!

Abram wil niets aannemen, maar alle zegen alleen uit Gods hand aannemen.

(De 1e koning in het Koningsdal [vs17] gaf Abram de kracht om de 2e koning tegemoet te treden)

[einde 1e les]

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De z/Zoon der belofte

15:1 ‘Vrees niet…’ (Abrams geloof tanend?)

God *zelf* is zijn bescherming én loon (God is bovenal de Gever van *zichzelf*)

Vs2: álles ‘geven’, maar in de zoon vd belofte

Opnieuw: een groot volk (13:16 stof van de aarde, 15:5 sterren van de hemels)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Rechtvaardigmakend geloof

Vs6 belofte = genade, antwoord = geloof

Geloof = de overtuiging dat God al zijn beloften gaat waarmaken in de z/Zoon der belofte = Jesjoea

Daarmee is Abram niet alleen de vader van een fysiek nageslacht, maar ook ‘vader’ van *dit soort* gelovigen (vgl. Rm 4:11v.!)

Gevolg: God verklaart hem tot *tsaddiq* (≠ iemand die goed leeft, maar die uit God[s beloften] leeft)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

2x ‘Ik ben’, 2 vragen, 2 antwoorden

(a) ‘Ik ben je zeer grote loon’ (vs1) >> *vraag:* ‘wat zult U mij geven?’ (vs2)

Antwoord: Jesjoea als de Zoon der belofte

(b) ‘Ik ben JHWH die je dit land geeft’ (vs7) >> *vraag:* ‘hoe kan ik dat weten?’ (vs8)

Antwoord: Jesjoea als het ware offer

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De basis van het verbond

Het offer is de basis van de verbondssluiting!

(hier echter geen sprake van altaar of bloed)

Vgl. Hebr.: *karat b'rit*, 'verbond snijden'

Abram snijdt drie 3-jarige 'reine' dieren in stukken

(3 = getal van God, getal van de opstanding; ook: 3 geslachten verdrukking, vs16)

'Bloedstraat', waar de partners doorheengaan ('wee je gebeente als je het verbond niet houdt!')

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Abrams ‘doodsslaap’

Vs11 Abram waakzaam, maar in vs12 ‘doodsslaap’: nu beschermt het offer hém!

Schrik en grote duisternis, nl. van de verdrukking (Nachmanides: in álle 4 wereldrijken)

In Abrams ‘doodsslaap’ is God:

- ‘oven’ = Israël in de verdrukking (Dt 4:20, Gods beproevende heiligheid)
- fakkel = licht van leven en hoop (Ps 132:17)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Chronologie

Vs13 400 jaar vreemdelingschap (niet ‘in Egypte’, maar vanaf Isaaks geboorte, want:

- 4e geslacht keert terug (vs16)
- tussen Abraham/Mozes = 430 jaar (Gl 3:17)
- te weinig generaties tussen Levi en Mozes voor 400 (of 430) jaar

(maar zie Ex 12:40: Israël 430 jaar in Egypte!)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Extra beloften

(a) verdrukkers geoordeeld (vs14a; Rasji: vgl. Gods geduld: vs16b!)

(b) Israël uitgeleid & teruggebracht (vs14b)

(c) Abram zal heel oud worden (was toen al tussen 75 en 85 [12:4; 16:3])

(d) het ‘beloofde land’ nu in volle omvang omschreven: van de ‘rivier van Egypte’ tot de Eufraat (1 Kn 4:21)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Vijfde test: geduld (+ falen)

De belofte trachten te verkrijgen onafhankelijk van God: inbreng van het vlees (Israël nam ná de belofte vrijwillig de wet op zich: Ex 19 & 24)

Gl 4: Hagar = bestel vd wet (menselijk streven, vruchtbaar voor God zijn in eigen kracht)

Onmiddellijk ‘succes’: maar eigengerechtigheid leidt tot hoogmoed (vs4), en dus verlies (vs6)

N.B. De Galaten vielen in dezelfde strik als Abram (zegen verwerven door slavernij onder de wet)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De Hagar-episode

Rasji: Sarai sprak uit de Geest! [!?] Vs3: als een vrouw 10 jaar kinderloos is gebleven, mag de man er een ander bij nemen

Nachmanides: vs3 ‘tot vrouw’: niet bijvrouw

Sforno: vs8: je kwam van een heilige plaats en bent op weg naar een onrein land!

Rasji: vs9: dus ook Ismaël onderworpen aan Isaak

Nachmanides: vs11 ‘noem hem Ismaël [God hoort; vgl. 17:20]’ – vs15: Abram deed dat uit zichzelf

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Alle drie schuldig

- Sarai had het voorstel niet moeten doen (haar fout ’t grootst, dus lijdt zij het meest)
- Abram had er niet op in moeten gaan (vertraagde de vervulling van de belofte met 14 jaar!)
- Hagar had niets in te brengen; haar schuld alleen haar hoogmoed (Israël naar het vlees)

De beloften zijn uit genade, op grond van Jesjoea’s dood, *niet* uit het vlees; uit de vrije vrouw, niet uit de slavin (Gl 4! 5:13)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De Engel van JHWH

Hij is JHWH én de representant van JHWH (vgl. de *Logos* in Jh 1: de pre-incarnate Jesjoea)

Verschijning a/d bron van levend water: *Lachai-Roï:* de Levende die mij aanziet c.q. die zich aan mij laat zien) (vs13; vgl. 24:62 en 25:11)

(de 'Ismaëlieten' vieren jaarlijkse feesten bij deze bron)

Boodschap: Hagar had niet het recht de haar toegewezen plaats te verlaten – toch zou God haar en haar zoon zegenen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Ismaël

Ismaël = Israël naar het vlees (17:20; 25:13-16: twaalf stammen), een ‘ezel’ (een wilde wetteloze, 16:12), die gelost moet worden door een Lam (Ex 13:13) – maar God zorgt in zijn voorzienigheid voor hem (17:20).

Hagar ondergeschikt aan Sarai, wet ondergeschikt aan de genade (en Ismaël aan Isaak)

Toch ook genade voor Hagar & Ismaël (God luistert naar de noodroep van de mens onder de wet)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Nieuwe Godsopenbaring

Gn 17:1 nieuwe openbaring van God, nu niet n.a.v. omstandigheden (Gn 12-14) of om (op Abrams vraag) Gods wegen aan te duiden (Gn 15).

Na het ‘vlees’ (Gn 16) nú alles uit de soevereine God

Niet openbaring van wat Hij voor Abram is (15:1), maar wie Hijzelf is: *El Sjaddai* (volgens LXX & Ibn Ezra: ‘God de Almachtige’; stam *sj-d-d*)

Daarom geen vragen, geen altaar, slechts Gods woord en Abrams eerbied (vs3, 17)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Het verbond met Abraham

Gods onvoorwaardelijke verbond (vs2) – maar geen enkel verbond is helemaal zonder 'voorwaarden':

- elk verbond eenzijdig, want gaat van God uit;
- tweezijdig, want t.o. Gods beloften staan zijn geboden:

(a)Abrams wandel (vs1b; 24:40; 48:15; Mt 5:48)

(b)het verbond in acht nemen (vs9) (= [c]?)

(c)oordeel over 'vlees': besnijdenis (vs10-14); vgl. besnijdenis van het hart (Lv 26:41; Dt 30:6; Jr 4:4; Hd 7:51; Rm 2:28v.; Fp 3:3-7; Ko 2:11)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Overzicht Gn 15-17

Israëls geschiedenis, onze geschiedenis:

Gn 15: Egypte	– Rom	– Rm 6
Gn 16: Sinaï	– Gal	– Rm 7
Gn 17: intocht (Jz5)	– Kol	– Rm 8

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Nieuwe namen

- *Av-ram* = ‘verheven vader’
- *Abir-hamôn* = ‘vader van een menigte’ (vs4), nl. vele [besneden] volken (= Israël, Dt 33:3; maar ook geestelijk (Rm 4:11v.)

- *Sarai* (‘mijn vorstin’): individueel, persoonlijk
- *Sarah* (‘vorstin’): d.i. voor allen: alleen *zij* de ware stammoeder (voor ’t eerst duidelijk gezegd)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

De beloften aan Abraham

N.B. 7x ‘Ik zal’ in vs2-8! (vgl. ‘gij zult’ in de wet)

(a) Een nageslacht van vele volken (vs2-6)

(b) Eeuwig verbond: ‘tot een God zijn voor u en uw nageslacht’ (vs7)

(c) Het gehele land Kanaän (vs8)

(d) Zichtbaar teken: besnijdenis van achtdaagse zoontjes én slaven (vs10-14)

(e) Sara de stammoeder (vs15v)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Tweede les van de dood

(a) Dood van Terach (Gn 11)

(b) ‘Dood’ v. Abr.’s & Sara’s lichaam (Rm 4:19-22)

(c) ‘Dood’ over het vlees (besnijdenis)

(Abr. zou met Ismaël tevreden zijn [vs18] maar God niet! Ismaël verwekt in onbesneden, Isaak in besneden staat!)

[(d) ‘Dood’ van Isaak (Gn 22) derde voorwaarde]

Alle ware leven van mensen is leven dat door de dood is heengegaan, en wel de dood van Jesjoea

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010

Lachen

Isaak (Jits-chak) komt van *ts-ch-k*, ‘lachen’

(a)Abraham lacht van vreugde (17:17) > aankondiging naam Isaak (vs19)

(b)Sara lacht van ongeloof (18:12) > God boos

(c)Sara lacht van vreugde (21:6)

Gn 17 alles vreugde (Gn 15 eindigt met vele vijandige volken, Gn 17 met vele gezegende volken)

Vs22 plechtige ‘God voer op van boven Abraham’

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2010